

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІГІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**
Навчально-науковий інститут права і соціальних технологій

**ПЕДАГОГІЧНІ ОСНОВИ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ,
САМОСТІЙНОЇ ТА НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ**

Методичні вказівки
до семінарських занятьта завдання до самостійної та
індивідуальної роботи для студентівденної форми навчання
спеціальності 073 “Менеджмент”

Обговорено і рекомендовано
на засіданні кафедри
соціально-гуманітарних дисциплін
Протокол № 10 від 30 березня 2018р.

ЧЕРНІГІВ ЧНТУ 2018

Педагогічні основи професійної діяльності, самостійної та науково-дослідної роботи. Методичні вказівки до семінарських занять та завдання до самостійної та індивідуальної роботи для студентів денної форми навчання спеціальності 073 - Менеджмент / Укл.: Карпова І.Г. – Чернігів, ЧНТУ, 2018. – 43 с.

Укладач: Карпова Ірина Гораціївна, кандидат педагогічних наук, доцент

Відповідальний за випуск: Карпова Ірина Гораціївна, кандидат педагогічних наук, доцент

Рецензент: Левицька Надія Сергіївна, кандидат психологічних наук, доцент кафедри соціальної роботи

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
1. ЗМІСТ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ.....	7
ТЕМА 1 КОЛЕКТИВ І ЙОГО РОЛЬ У ФОРМУВАННІ ОСОБИСТОСТІ.....	7
ТЕМА 2 ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТОК ОСОБИСТОСТІ.....	13
ТЕМА 3 ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ. ОСНОВИ ТЕОРІЇ ВИХОВАННЯ.....	17
ТЕМА 4 СТРАТЕГІЯ ТА СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ. ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ.....	23
ТЕМА 5 САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ.....	24
ТЕМА 6-7. МЕТОДОЛОГІЧНІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ. ПЛАНУВАННЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ.....	29
ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЕКЗАМЕНУ.....	35
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА.....	37

Вступ

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни *“Педагогічні основи професійної діяльності, самостійної та науково-дослідної роботи”* складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра спеціальності 073– Менеджмент.

У розробці теоретичних і практичних проблем, на розв’язання яких орієнтує Державна національна програма відродження освіти *“Україна XXI століття: стратегія освіти”*, одне з провідних місць належить даній дисципліні, що має важливе значення у професійній підготовці майбутнього спеціаліста.

Предметом навчальної дисципліни є дослідження навчально-виховних процесів, формування і розвитку особистості людини в контексті її професійної діяльності, особливостей організації самостійної та науково-дослідної роботи студентів.

Міждисциплінарні зв’язки:

Відповідно до вимог кваліфікаційної характеристики фахівця з менеджменту навчальна дисципліна *“Педагогічні основи професійної діяльності, самостійної та науково-дослідної роботи”* сприяє засвоєнню навчального матеріалу дисциплін гуманітарного циклу, таких як *“Історія України”*, *“Історія української культури”*, *“Етика та естетика”*, *“Соціальна психологія”* та ін., дисциплін природничо-наукової та загальноекономічної підготовки, в цілому всіх спеціальних дисциплін, оскільки отримані знання, засвоєні вміння та навички самостійної та науково-дослідної роботи активно використовуються у ході вивчення практично всіх навчальних дисциплін, передбачених програмою, а також у процесі підготовки і написання рефератів, курсових робіт, дипломних проектів тощо.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

1. Педагогічні основи професійної діяльності.
2. Організація самостійної та науково-дослідної роботи студентів.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 120 годин/4 кредити ECTS (спеціальність – *“Менеджмент”*).

1 Мета та завдання дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни є ознайомлення студентів із основами системи знань із педагогіки, зокрема, темами, пов’язаними з процесами професійного становлення людини, її творчого розвитку як запоруки успішної професійної, самостійної, наукової діяльності, специфікою організації та здійснення самостійної та науково-дослідної роботи студентів, надання їм базових знань про систему наукових

досліджень з метою залучення їх до поточної і майбутньої науково-дослідної роботи.

1.2. Завдання, які вирішуються в процесі вивчення дисципліни:

навчально-методичні:

- 1) ознайомити студентів із педагогікою як наукою, зв'язком із іншими науками, основними галузями педагогіки, зокрема, віковою педагогікою (педагогікою дорослих);
- 2) забезпечити розуміння студентами закономірностей формування та розвитку особистості в онтогенезі та соціогенезі;
- 3) сприяти оволодінню знаннями основ теорії виховання, засадами національного виховання,
- 4) розкрити значення різних суспільних інститутів у справі виховання молоді;
- 5) сприяти оволодінню студентами елементарних навичок аналізу навчально-виховних і проблемних педагогічних ситуацій у колективі, сім'ї, на різних рівнях функціонування соціального середовища;
- 6) розкрити значення творчої діяльності особистості для процесу організації професійної практики, розвивати творчі здібності, практичні навички і вміння шляхом залучення до різних форм творчої діяльності;
- 7) забезпечувати створення емоційно-виховних ситуацій під час навчальних занять, що вплине на формування у майбутніх спеціалістів практичних умінь міжособистісного як ділового, так і приватного спілкування;
- 8) забезпечувати розвиток умінь застосування отриманих педагогічних знань і навичок у різноманітних умовах майбутньої професійної діяльності;
- 9) ознайомити студентів із основними завданнями, методикою самостійної та науково-дослідної роботи;
- 10) сприяти виробленню у студентів умінь і навичок самостійної та науково-дослідної роботи під час написання рефератів, курсових, дипломних робіт, опрацювання першоджерел, роботи з навчальною, методичною та науковою літературою.

виховні:

- 1) виховувати повагу до культури, національних традицій, культурно-педагогічної спадщини як українського народу, так і народів світу;
- 2) сприяти формуванню у студентів високих моральних ідеалів, національної самосвідомості;
- 3) сприяти виробленню у студентів розуміння неповторності та унікальності кожної особистості;
- 4) сприяти формуванню розуміння студентами важливості розвитку власного творчого потенціалу для майбутнього життя та професійної діяльності;
- 5) сприяти виробленню в них розуміння важливості самостійного здобування знань для життя (професійної діяльності тощо);
- 6) виховувати культуру наукової праці;
- 7) сприяти вихованню у студентів почуття відповідальності за створення сім'ї, виконання сімейних обов'язків, виховання дітей.

Компетенції, якими має оволодіти студент у процесі вивчення дисципліни:

1. Знати основні поняття, терміни, загальні аспекти науки;
2. Мати уявлення про прикладне значення дисципліни;
3. Набути знань із різноманітних теоретико-методологічних основ;
4. Вільно оперувати основними поняттями та термінами;
5. Мати навички самостійної та науково-дослідної діяльності;
6. Володіти методикою підготовки та написання наукових робіт.

Семінарське заняття – це організаційна форма навчання, яка передбачає обговорення проблем, що стосуються раніше прочитаної лекції чи розділу курсу. Полягає у самостійному вивченні студентами проблеми, підготовці рефератів, розгляді питань, що винесені на самостійну роботу студентів. Отже, **мета семінарського заняття** – допомогти студентам у засвоєнні основних питань з предмета, набутті й розвитку ними навичок роботи із підручниками, монографічною літературою, періодикою, активізація пізнавальної діяльності, розвиток творчого мислення студентів.

На семінарському занятті відбувається обговорення теоретичних питань та питань, винесених на самостійне опрацювання, рецензування відповідей, заслуховуються реферати студентів, вирішуються тестові та творчі завдання тощо. Готуючись до заняття, студенти повинні вивчити конспект лекцій, ознайомитись (із стислим конспектуванням) з рекомендованою літературою, в першу чергу, відповідними параграфами підручників, посібників.

Оскільки аудиторна кількість годин є недостатньою для опрацювання всіх питань, передбачених навчальною програмою, частину програмних питань студенти опановують самостійно. На самостійну роботу з предмета відводиться приблизно 2/3 навчальних годин, передбачених на вивчення даної дисципліни.

Самостійна робота – це організована викладачем активна розумова діяльність студентів, спрямована на виконання поставленої дидактичної мети (самостійного опрацювання навчальних питань, матеріалів лекцій, підготовки реферату чи постеру та їх презентація, вирішення творчого завдання і т.д.) в спеціально відведений для цього час (як правило, позанавчальний), хоча самостійна робота студентів може відбуватись і на семінарському занятті.

Важливим завданням сучасної вищої школи є підготовка високопрофесійного спеціаліста, здатного оперативно, творчо реагувати на складні проблеми сьогодення. Вирішення цього завдання потребує такої організації навчального процесу, за яким студент буде не лише пасивним слухачем готової навчальної інформації, а, в першу чергу, активним здобувачем нових необхідних для життя і успішної професійної діяльності знань.

Саме тому, згідно вимог Болонської системи, що поступово впроваджується у вищу освіту в Україні, навчально-виховний процес у вищій школі спрямований не лишена озброєння майбутнього спеціаліста глибокими спеціальними та загальноосвітніми знаннями, а й на те, щоб навчити студента самостійно оволодівати ними, творчо мислити, поповнюючи свої знання і активно застосовуючи їх на практиці. В процесі самостійної роботи з навчальною, науковою літературою, виробляються вміння аналізувати матеріал, виділяти головну думку, робити самостійні висновки, при вирішенні творчих завдань відбувається розвиток творчого мислення, пізнавальної активності студентів. Отже, від успішної організації самостійної роботи студента залежить в цілому успіх підготовки його як майбутнього фахівця.

Обговорення питань і завдань, винесених на самостійне опрацювання, відбувається під час семінарського заняття (за потребою може здійснюватись і на консультації з предмета) поряд із розглядом основних теоретичних питань.

Зверніть увагу на те, що всі питання самостійної роботи мають бути опрацьовані (письмово власноручно) на листках формату А-4 та зброшуровані у папці **для самостійної роботи студента**.

Крім того, кожен студент має вибрати одну тему для написання **реферату** (це індивідуальна самостійна робота студентів), попередньо узгодивши її із старостою групи. **Вимоги до оформлення реферату:**

1. Загальний обсяг – до 10 сторінок (формат листка А-4, 1,5 інтервал, 14 шрифт).
2. Перша сторінка – титульний аркуш (назва навчального закладу; назва теми реферату; прізвище та ініціали студента, який підготував реферат; прізвище та ініціали, посада викладача, який перевірів реферат); друга сторінка – план реферату.
3. Додатки – ілюстрації, фотографії (ілюстративний матеріал може бути використаний і в тексті реферату) подаються після списку використаних джерел.

Для того, щоб претендувати на оцінку “відмінно” та “добре”, студент має опрацювати спеціальну літературу. Для отримання інформації бажано також використовувати матеріали ЗМІ (Інтернет, зокрема). Разом із тим слід пам’ятати, що використовуючи засоби Інтернету, можна отримати значний за обсягом матеріал, але користуватися ним слід з обережністю, оскільки не вся інформація з Інтернет-джерел є в дійсності повністю достовірною. Не слід без відповідного аналізу переписути матеріал, використовуючи наявні в Інтернеті бази студентських рефератів, курсові роботи тощо.

Для опрацювання навчальної, наукової літератури та історичних джерел можна використати фонди наукових бібліотек м. Чернігова (працюючи у їх читальних залах):

1. Відділ соціально-правових документів наукової бібліотеки Чернігівського державного технологічного університету (у корпусі гурт. №3, вул.. 50 років ВЛКСМ, 1, тел. для довідок 5-64-16).
2. Наукова бібліотека Чернігівського національного університету імені Тараса Шевченка (вул. Гетьмана Полуботка, 53).
3. Чернігівська обласна універсальна наукова бібліотека імені В.І. Короленка (пр.Миру, 41).

При виступі на семінарському занятті оцінюється не тільки глибина підготовки й обсяг опрацьованого матеріалу, але й здатність студента до самостійного аналізу, вміння робити власні висновки, висловлювати особисту точку зору на ті чи інші події. Після виголошення доповіді, завжди позитивно оцінюється вміння студента поставити питання доповідачу, розпочати або підтримати дискусію. Доповнення до виголошеної доповіді мають бути чіткими та змістовними, вони не повинні повторювати сказане доповідачем іншими словами.

Студенти повинні мати на увазі, що оцінка (відповідні бали) за заняття виставляється викладачем не лише за висвітлену студентом інформацію (виступ, письмова робота), а й за активність на занятті, своєчасність виконання самостійної та індивідуальної роботи, вміння роботи рецензію виступу колеги по групі, охайність ведення конспектів лекцій та папок самостійної роботи студентів.

Для діагностики знань використовується модульно-рейтингова система зі 100-бальною шкалою оцінювання.

Поточний контроль проводиться шляхом спілкування із студентами під час лекцій, семінарських занять та консультацій, рішення тестів, контрольних завдань під час виконання самостійної та контрольної роботи, під час опитувань студентів, підготовки ними постерів, творчих робіт, складання есе.

Дотримання даних методичних рекомендацій, сумлінне ставлення до відвідування лекцій та семінарських занять, виконання вимог викладача щодо навчального процесу забезпечить не тільки отримання позитивної оцінки, а й дозволить всебічно засвоїти матеріал курсу.

Для визначення рівня засвоєння студентами навчального матеріалу використовуються такі методи контролю з відповідною оцінкою за кожний вид роботи:

- усний контроль (опитування);
- письмовий контроль;

- тестовий контроль (розв'язування тестів);
- створення постерів;
- написання рефератів, повідомлень, презентацій;
- складання есе;
- підготовка творчих робіт.

Семінар 1. Колектив і його роль у формуванні особистості

1.1 Самостійно опрацювати питання

- 1 Поняття “колектив”, його суть, ознаки, функції.
- 2 Поняття трудового колективу, його функції. Соціальне управління. Управління формуванням трудового колективу.
- 3 Згуртованість як найважливіша соціологічна характеристика колективу. Соціально-психологічний клімат – найважливіший фактор згуртування трудового колективу.
- 4 Ефективність діяльності сформованого колективу підприємства.

1.2 Підготувати реферати на теми:

1. Характеристика колективу в психолого-педагогічній літературі.
2. Соціально-психологічні проблеми колективу.
3. Спілкування як засіб згуртування трудового колективу.
4. Розвиток творчої індивідуальності в колективі.
5. Діагностика згуртованості колективу.

1.3 Дати відповіді на питання тестів:

1. Мета праці менеджера визначається з урахуванням:
 - 1) місця і ролі у внутрівиробничому поділі праці структурного підрозділу, який він очолює, та цілей цього підрозділу;
 - 2) технологічних вимог до вирощування сільськогосподарських культур;
 - 3) кількості підпорядкованих працівників та їх кваліфікації і досвіду роботи;
 - 4) номенклатури справ менеджера.
2. Мета праці менеджера:
 - 1) визначення цілей організації та створення умов для їх досягнення;
 - 2) вплив на підпорядкованих працівників;
 - 3) підвищення кваліфікації фахівців;
 - 4) залучення працівників з практичним досвідом роботи.
3. Менеджер - це:
 - 1) власник підприємства;
 - 2) людина, що здійснює управління організацією;
 - 3) людина, що виступає в ролі інвестора;
 - 4) особа з досвідом роботи.

4. Управлінська праця – це:

- 1) практичне виконання функцій управління з метою реалізації поставлених завдань;
- 2) накопичення і обробка інформації;
- 3) підготовка різних документів;
- 4) розробка інвестиційних проектів.

5. Які групи якостей характеризують сучасного менеджера?

- 1) особисті, адміністративні, професійні;
- 2) професійні, особисті, ділові;
- 3) ділові, психологічні, професійні;
- 4) особисті, ділові, адміністративні.

6. До професійних якостей керівника належать:

- 1) високий рівень освіти, виробничий досвід, прагнення до постійного самовдосконалення;
- 2) високий рівень освіти, фізичне і психологічне здоров'я, виробничий досвід;
- 3) доброзичливе відношення до людей, вміння планувати свою роботу, виробничий досвід;
- 4) вміння планувати свою роботу, впевненість у собі, оптимізм.

7. Об'єкт праці менеджера:

- 1) сам менеджер;
- 2) праця підпорядкованих працівників;
- 3) дипломований фахівець;
- 4) людина з практичним досвідом роботи.

8. Специфічна особливість діяльності менеджера:

- 1) уміння відпочивати;
- 2) інтелектуальний, творчий характер праці;
- 3) монотонність праці;
- 4) правильна відповідь відсутня.

9. Специфічна особливість діяльності менеджера:

- 1) нормований робочий день;
- 2) монотонність праці;
- 3) необхідність постійного контакту з іншими людьми;
- 4) правильна відповідь відсутня.

10. Специфічна особливість діяльності менеджера:

- 1) регламентовані перерви на відпочинок;
- 2) керівна роль в організації, висока моральна і адміністративна відповідальність;
- 3) монотонність праці, нормований робочий день;
- 4) правильна відповідь відсутня.

11. Що таке “колектив”:

- 1) це певна група людей;
- 2) синонім слова “корпорація”;

3) організована форма об'єднання людей на основі цілеспрямованої діяльності;

4) об'єднання людей однакової професії чи роду занять.

12. Вивчення особливостей праці менеджера тісно пов'язано з такими дисциплінами:

1) „Економіка підприємства”, „Бухгалтерський облік”, „Маркетинг”;

2) „Основи менеджменту”, „Менеджмент персоналу”, „Основи психології та педагогіки”;

3) „Інформаційні технології”, „Податкова система”, „Страховання”;

4) „Рослинництво”, „Тваринництво”, „Механізація сільського господарства”.

13. Як перекладається слово колектив з латини:

1) збирати разом;

2) працювати разом;

3) відпочивати разом;

4) група однодумців.

14. Що таке резюме?

1) документ, що містить короткі відомості біографічного характеру;

2) документ, в якому особа подає опис свого життя і діяльності;

3) документ, в якому всі відомості подаються у хронологічному порядку від дати народження до дати написання документа;

4) документ, що містить особисті відомості, крім того інформацію щодо стану здоров'я, темпераменту, особистих та ділових якостей.

15. Вкажіть структурний елемент організації праці менеджера:

1) розвиток критики і самокритики;

2) розвиток неформальних відносин;

3) застосування демократичного стилю керівництва;

4) організація навчання персоналу і регламентування посадових обов'язків.

16. Ознаки колективу – це:

1) суспільно значуща мета,

2) щоденна спільна діяльність, спрямована на її досягнення,

3) організація спільного дозвілля,

4) наявність органів самоврядування,

5) наявність неформальних груп,

6) встановлення певних психологічних стосунків між його членами.

17. Вкажіть структурний елемент організації праці менеджера:

1) вивчення складу і використання основних та оборотних засобів;

2) створення сприятливих умов праці;

3) застосування демократичного стилю керівництва;

4) укладання договорів з іншими організаціями.

18. Виділяють такі основні форми впливу керівника на підлеглих:

1) переконання, спонукання, примус, вказівка;

2) прохання, пропозиція;

3) наказ, порада;

4) спонукання, прохання.

19. Серед перелічених виберіть функції трудового колективу:

- 1) виробничо-економічна,
- 2) дозвіллева;
- 3) організаційно-управлінська,
- 4) виховна,
- 5) нормативна;
- 6) соціального контролю,
- 7) задоволення потреб працівників,
- 8) регуляторна;
- 9) створення умов для самореалізації особистості,
- 10) здійснення і відтворення колективістського, демократичного способу життя.

20. Влада керівника - це :

- 1) надана йому можливість впливати на поведінку інших;
- 2) примушування до виконання завдань;
- 3) дисциплінарні стягнення;
- 4) проведення нарад.

21. Згуртованість колективу – це:

- 1) єдність поведінки його членів, що заснована на спільності інтересів, ціннісних орієнтацій, норм, цілей і дій щодо їх досягнення;
- 2)) єдність поведінки його членів, що заснована на товариських взаємовідносинах;
- 3) єдність поведінки його членів, що заснована на спільних уподобаннях.

22. Лідерство - це

- 1) уміння лавірувати;
- 2) здатність впливати на поведінку інших людей;
- 3) відпочинок з колегами;
- 4) уміння вивчати ситуацію і приймати рішення.

23. Формальний лідер:

- 1) особа, яка має досвід роботи;
- 2) особа, яка має організаторські здібності;
- 3) особа, яка має повноваження здійснювати управління колективом;
- 4) особа, яка користується авторитетом у колег.

24. Неформальний лідер:

- 1) особа, яка має досвід роботи;
- 2) особа, яка має організаторські здібності;
- 3) особа, яка має повноваження здійснювати управління колективом;
- 4) особа, яка користується авторитетом у колег.

25. Культура спілкування – це:

- 1) уміння вести бесіду, уміння гарно одягатись;
- 2) чесність, справедливість, ввічливість, повага до закону і гідності людини;
- 3) досконале володіння державною мовою, культурою мовлення, листування і спілкування з допомогою засобів зв'язку;

4) вивчення конфліктних ситуацій.

26. Характеристика – це:

1) вид документа, за допомогою якого громадяни реалізують через державні, приватні або громадські організації надані їм права чи захищають свої інтереси;

2) документ, де у стислій формі претендент на заміщення вакантної посади викладає про себе основні відомості;

3) документ, де особа власноручно у хронологічному порядку подає стислий опис свого життя та діяльності;

4) це документ, у якому дається оцінка ділових і моральних якостей працівника як члена колективу за період, який він відпрацював на даному підприємстві.

27. Нарада – це:

1) спільна присутність у певному місці людей, об'єднаних конкретною метою;

2) одна з найдієвіших форм залучення членів трудового колективу до розв'язання встановлених перед ним завдань, управління організацією;

3) це форма організації роботи постійно діючого органу (комітету, колегії, ради, комісії, групи);

4) не має правильної відповіді

28. Збори - це:

1) форма управлінської діяльності, змістом якої є спільна робота певної кількості учасників управлінського процесу;

2) форма організації роботи постійно діючого органу (комітету, колегії, ради, комісії, групи);

3) спільна присутність у певному місці людей (працівників підприємства, підрозділу, членів товариства та ін.), об'єднаних конкретною метою;

4) засіб, взаємозв'язок між людьми, призначений для досягнення угоди, коли обидві сторони мають співпадаючі або протилежні інтереси.

29. Засідання - це:

1) форма управлінської діяльності, змістом якої є спільна робота певної кількості учасників управлінського процесу;

2) форма організації роботи постійно діючого органу (комітету, колегії, ради, комісії, групи);

3) спільна присутність у певному місці людей (працівників підприємства, підрозділу, членів товариства та ін.), об'єднаних конкретною метою;

4) засіб, взаємозв'язок між людьми, призначений для досягнення угоди, коли обидві сторони мають співпадаючі або протилежні інтереси.

30. Якщо метою наради є передати учасникам певні знання, і тим самим підвищити їх кваліфікацію, то це:

1) навчальні наради;

2) проблемні наради;

3) координаційні наради;

4) інформаційні наради.

31. Якій формі питань слід віддавати перевагу менеджерів під час проведення ділової бесіди?

- 1) чітким однозначним формулюванням, які вимагають короткої відповіді «так» або «ні»;
- 2) альтернативним питанням;
- 3) форма питання не має значення;
- 4) формулюванням, які спонукають до відвертого і аргументованого висловлення думки, а не зводять відповідь до «так» або «ні».

32. Як повинен поводитися менеджер у випадку неможливості задовольнити прохання відвідувача?

- 1) необхідно пояснити причини відмови, але не давати зайвих обіцянок;
- 2) обов'язково пообіцяти подальше виконання прохання, щоб підтримати свій авторитет;
- 3) швидше прийняти остаточне рішення;
- 4) делегувати вирішення питання або перенести зустріч.

Література

1. Анастаси А. Психологическое тестирование /Под ред. К.М. Гуревича, В.И. Лубовского. -- М., 1982. -- Кн. 1.
2. Андреева Г.М. Психология социального познания. Навчальний посібник. - М.: Аспект-прес, 2004. - 288 с.
3. Беззубко Л. В. Зюнькін А.Г. Калина А.В. Управление трудовыми конфликтами. — К.: МАУП, 2004.
4. Будиянский Н. Ф. Психология управления. - О.: Астропринт, 1998.
5. Бурлачук Л.Ф., Морозов С.М. Словарь-справочник по психологической диагностике. -- К.: Наук, думка, 1989.
6. Власова Е. Как организовать работу с персоналом. — Х.: Центр "Консульт", 2003.
7. Гавкалова Н. Теоретичні засади ефективного менеджменту персоналу // Україна: аспекти праці.- 2005.
8. Данюк В. М., Петюх В. М. Менеджмент персоналу. — К.: КНЕУ, 2004.
9. Дороніна М. С., Григоренко А. М. Психология управления. - Х.: ХДЕУ, 2000.
10. Жигалов В. Т., Шимановська Л. М. Основы менеджменту та управлінської діяльності. – К.: Вища шк., 1994.
11. Загальна психодіагностика/Под ред. А. А. Бодалева, В. В. Столина .- М.: Изд-во МГУ, 1987.
12. Карамушка Л.М. Психология управления: Навч. посібник. — К.: Міленіум, 2003.
13. Коломінський Н.Л. Психология педагогического менеджменту — К.: МАУП, 1996.
14. Колот А.М. Соціально-трудові відносини: теорія і практика регулювання: Монографія. – К.: КНЕУ, 2003.

15. Мельник Л. П. Психологія управління. - К., 1999.
16. Організація праці менеджера. Тести [Електронний ресурс]. – режим доступу : mybiblioteka.su/10-7467.ht
17. Словник-довідник по психологічній діагностиці/Бурлачук Л.Ф., Морозов С.М., відп. ред. С.Б. Кримський. - Київ: Наук. думка, 1989. С. 114-116.
18. Собчик Л.М. Діагностика міжособистісних відносин: модифікований варіант інтерперсональної діагностики Т. Лірі. - М.: ИНФРА, 1990. - 156 с.
19. Федонін О.С., Репіна І.М., Олексюк О.Т. Потенціал підприємства: формування та оцінка: Навч. посібник. — Вид 2-ге, без змін. — К.: КНЕУ, 2008. — 316с.
20. Фіцула М. М. Педагогіка: Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів освіти. – К.: Академвидав, 2003. – 528 с.
21. Шегда А. Менеджмент: Учебник/ Анатолий Шегда,. - 3-е изд., испр. и доп.. - К.: Знання , 2006. - 645 с.
22. Ярошевський М.Г. Історія психології. - М.: Думка, 1976. С.463

Семінар 2: Формування та розвиток особистості

2.1 Вивчення лекційного матеріалу:

1. Управлінська діяльність, її мета, види. Психолого-педагогічні вимоги до знань і умінь управлінця-менеджера.
2. Поняття про особистість, її формування і розвиток. Філогенез та онтогенез людини. Умови та чинники формування та розвитку особистості людини.
3. Вікові особливості розвитку та виховання особистості. Характер. Темперамент. Психолого-педагогічна характеристика дорослої людини.

2.2 Підготувати реферати на теми:

1. Основні напрями виховання в сучасній Україні: духовне, національне, патріотичне, екологічне, та ін..
2. Особливості сімейного виховання. Підготовка до сімейного життя.
3. Причини конфліктів в сім'ї, розлучень та профілактика їх запобігання.

2.3 Питання самостійного опрацювання:

1. Психолого-педагогічні особливості юнацького віку.
2. Психолого-педагогічна характеристика дорослої людини.
3. Характеристика типів темпераменту людини.

2.4 Дати відповіді на питання тестів:

1. Індивід – це:

- а) окремий представник людського роду безвідносно до його якостей;
- б) кожна жива істота;
- в) людина, яка досягла певного рівня фізичного розвитку.

2. Індивідуальність – це:

- а) рівень інтелектуальної культури;
- б) особливості мислення певної людини;
- в) сукупність зовнішніх і внутрішніх особливостей людини, що формують її своєрідність, відмінність від інших людей.

3. Особистістю людина стає тільки тоді, коли:

- а) досягає вісімнадцятирічного віку;
- б) самостійно та свідомо керує своєю поведінкою;
- в) оволодіває певною професією.

4. Від народження дитина отримує:

- а) потреби, інтереси, навички;
- б) задатки для розвитку певних здібностей;
- в) нічого не отримує.

5. Задатки – це:

- а) готові психічні властивості, які незалежно від зовнішніх факторів проявляються на певному етапі життя;
- б) знання, уміння, навички;
- в) отримані від народження природні потенції розвитку певних здібностей.

6. Індивідуальні властивості особистості формуються під впливом:

- а) тільки спадковості;
- б) оточуючого середовища та виховання;
- в) природних задатків, суспільних обставин і діяльності самої дитини.

7. Рушійними силами процесу розвитку особистості є:

- а) природні задатки дитини;
- б) вимоги дорослих;
- в) протиріччя між потребами особистості та можливостями для їх досягнення.

8. Дайте визначення поняття “темперамент”:

- а) психологічні риси, що відрізняють одну людину від іншої;
- б) індивідуальна типологічна характеристика людини, яка виражається в силі, напруженості, швидкості та врівноваженості перебігу її психічних процесів;
- в) природні особливості окремої людини.

9. Особистість – це:

- а) соціальна характеристика людини;

- б) розумна, відповідальна і вільна людина;
 в) індивід, який свідомо управляє власною поведінкою і діяльністю.
10. Розвиток особистості – це:
 а) становлення людини, як соціальної істоти, яке відбувається в процесі життєдіяльності;
 б) цілеспрямований процес формування в індивіда заданих якостей;
 в) процес цілеспрямованого формування людської особистості в умовах її навчання, виховання й освіти.
11. Формування особистості – це:
 а) цілеспрямований процес формування у вихованців необхідних якостей і переконань;
 б) становлення людини як соціальної істоти, яке відбувається в процесі розвитку, виховання і навчання;
 в) кількісні зміни в організмі.
12. Які умови формування і розвитку особистості Ви знаєте?
 а) середовище;
 б) самопримус;
 в) виховання;
 г) спадковість;
 д) привчання.
13. Що означає термін «мотивація»:
 а) потреба у якійсь дії;
 б) спонукальна причина, привід до будь-якої дії;
 в) вимоги до виконання якоїсь дії.
14. Виховання – це :
 а) надання людині необхідних знань, умінь та навичок;
 б) цілеспрямований позитивний вплив на духовний, інтелектуальний та фізичний розвиток особистості;
 в) виявлення та розвиток здібностей людини, підвищення її духовного, інтелектуального та фізичного рівня.

2.5 Практичні завдання:

1. Розробити перелік заходів на тему: “Підготовка до сімейного життя” (юнацький вік – 17-21 р.) (скласти таблицю за прикладом; не менше 10 заходів):

№	Назва заходу	Форма проведення
1	Розподіл обов’язків в сім’ї	Бесіда (групова) з практичним психологом
2		
3		
4		

5		
6		
7		
8		
9		
10		

2. Протестувати себе за допомогою тесту визначення темпераменту та установити домінуючі типи темпераменту.
3. Виконання тестових завдань (відбувається на занятті при посередництві викладача).

Література:

1. Абрамова Г.С. Возрастная психология: Учебник для студентов вузов. -- Екатеринбург: Деловая книга, 1999.
2. Анастаси А. Психологическое тестирование /Под ред. К.М. Гуревича, В.И. Лубовского. -- М., 1982. -- Кн. 1.
3. Бех І.Д. Виховання особистості - К.: Либідь, 2003. - Т 1. - С. 269; Т 2. - С. 245-273.
4. Бех І.Д. Духовний розвиток особистості: поступ у незвідане // Педагогіка і психологія. - 2007. - № 1. - С. 5-27.
5. Бурлачук Л.Ф., Морозов СМ. Словарь-справочник по психологической диагностике. -- К.: Наук, думка, 1989.
6. Веретенко Т. Г. Загальна педагогіка. – К.: ВД “Професіонал”, 2004. – 128 с.
7. Вікова психологія / За ред. Г.С. Костюка. -- К.: Рад.школа, 1976. Волков К.Н.
8. Волкова Н. П. Педагогіка: Посібник. – К., 2008.
9. Гласе Дж., Стэнли Дж. Статистические методы в педагогике и психологии: Пер. с англ. -- М.: Прогресс, 1976.
10. Головінський І.З. Педагогічна психологія: Навчальний посібник. - К.: Аконт, 2003. - 288 с.
11. Гончаренко С. Український педагогічний словник. – К.: Либідь, 1997. – 376 с.
12. Зайченко І .В. Педагогіка. Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів. – К.: Освіта України, 2006. – 528 с.
13. Карпенчук С. Г. Теорія і методика виховання. - К., 2007.
14. Касьяненко М. Д. Педагогіка співробітництва. — К.: Вища шк., 1997.
15. Кузьмінський А. І., Вовк Л. П., Омеляненко В. Л. Педагогіка: завдання і ситуації: Практикум. - К.: Знання-Прес, 2008.
16. Кулагин Б.В. Основы профессиональной психодиагностики. -- Л.: Медицина, 1984.

17. Лозниця В. С. Психологія і педагогіка: Основні положення: навч. посіб. для самот. вивч. дисципліни. — К.: Екс Об, 2000.
18. Лозова В., Москаленко І. Г., Троцько Г. В. Педагогіка. - К., 2003.
19. Мазоха Д. С., Опанасенко Н. І. Педагогіка: Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 232 с.
20. Мартинюк В. Національне виховання: теорія і методологія. - К., 1995.
21. Мойсеюк Н. Є. Педагогіка. – К., 2008. – 350 с.
22. Мороз О.Г. Педагогіка і психологія вищої школи. - К.: НПУ, 2003. - 267 с.
23. Національна доктрина розвитку освіти // Освіта. - 2002. - 24 квітня-1 травня.
24. Основи національного виховання / За ред. В. Т. Кузя, Ю. Д. Руденка, З.О.Сергійчука. - К., 1993.
25. Основи педагогіки: Навч. посібник /І.В. Распопов, Н.П. Волкова, О.І. Переворська та ін. -- Дніпропетровськ: ДДУ, 1999.
26. Основи психології: підруч. / Під ред. В. А. Роменця, О. В. Киричука. — К.: Либідь, 1997.
27. Падалка О.С. та ін. Педагогічні технології. - К., 2005.
28. Педагогіка / За ред. М. Ярмаченка. - К., 2006.
29. Подоляк Л.Г. Психологія вищої школи: Навч. посібник / Л.Г.Подоляк, В.І.Юрченко. - К.: Каравела, 2008. - 352 с.
30. Психологи о педагогических проблемах /Под ред. А.А. Бодалева. -- М.: Просвещение, 1981.
31. Сорока Г. І. Сучасні виховні системи та технології. - Х.: Ранок, 2002.
32. Степанов О. М., Фіцула М. М. Основи психології і педагогіки: навчальний посібник. – К.: Академвидав, 2005. – 520 с.
33. Управление персоналом: Учебник для вузов / Под ред. Т.Ю. Базарова, Б.Л. Еремина – М.: ЮНИТИ, 2000. – 423 с.
34. Управління персоналом: Навчальний посібник/ Микола Виноградський, Світлана Беляєва, Алла Виноградська, Олена Шканова,; М-во освіти і науки України, Київ. економ. ін-т менеджм. ("Екомен"). - К.: Центр навчальної літератури, 2006. - 500 с.
35. Федонін О.С., Репіна І.М., Олексюк О.Т. Потенціал підприємства: формування та оцінка: Навч. посібник. — Вид 2-ге, без змін. — К.: КНЕУ, 2008. — 316с.
36. Фіцула М. М. Педагогіка: Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів освіти. – К.: Академвидав, 2003. – 528 с.
37. Хміль Ф. Управління персоналом: Підручник/ Федір Хміль,. - К.: Академвидав, 2006. - 487 с.
38. Шегда А. Менеджмент: Учебник/ Анатолий Шегда,. - 3-е изд., испр. и доп.. - К.: Знання , 2006. - 645 с.
39. Шпалинский В.В., Распопов И.В., Ткачук В.И. Основы психолого-педагогических исследований. -- Дн-ск.: ДГУ, 1989.

- 40.Щербань П.Н. Українська національна ідея і сучасні проблеми виховання студентської молоді // Вища освіта України. - 2006. - № 2. - С. 107-110.

Семінар 3. Формування творчої особистості. Основи теорії виховання

3.1 Вивчення лекційного матеріалу:

1. Творча особистість як об'єкт філософських та наукових досліджень.
2. Психолого-педагогічна характеристика творчої особистості.
3. Тенденції сучасного виховання. Теорія виховання та її структурні елементи: мета, засади, завдання, закономірності, принципи, зміст, форми, методи і прийоми виховання.
4. Поняття національного виховання.

3.2 Підготувати реферати на теми:

1. Зарубіжні теорії розвитку особистості.
2. Проблема розвитку творчої особистості у філософії та психолого-педагогічних науках.
3. Загальна характеристика суспільних інститутів виховання (сім'я; дошкільні установи; школа; позашкільні заклади; ВНЗ; дитячі та юнацькі організації).
4. Церква як суспільний інститут виховання. Виховний вплив релігії і церкви у справі формування особистості дітей та молоді.
5. Проблеми в сучасному молодіжному середовищі України.
6. Проблема подолання важковихованості в сім'ї та школі. Залучення громадськості до виховання дітей.

3.3 Дати відповіді на тестові завдання:

1. Основні педагогічні категорії:
 - а) загальна педагогіка, історія педагогіки, методика вивчення окремих дисциплін;
 - б) народна педагогіка, духовна педагогіка, світська педагогіка;
 - в) навчання, виховання, освіта, розвиток.
2. Виховання – це :
 - а) надання людині необхідних знань, умінь та навичок;
 - б) цілеспрямований позитивний вплив на духовний, інтелектуальний та фізичний розвиток особистості;

в) виявлення та розвиток здібностей людини, підвищення її духовного, інтелектуального та фізичного рівня.

3. Пенітенціарна педагогіка вивчає:

а) процес формування особистості засуджених (ув'язнених) та персоналу;
б) вивчає розвиток педагогічних ідей і практику освіти різних історичних епох;

в) вивчає становлення й розвиток особистості в процесі здобуття освіти та виховання в різних соціальних інститутах (процесі життя).

4. Соціалізація особистості – це:

а) внутрішній процес позитивних змін особистості засудженого;
б) свідоме відновлення засудженого в соціальному статусі повноправного члена суспільства;

в) процес становлення особистості, оволодіння нею нормами і правилами життя в суспільстві.

5. Розвиток – це:

а) пристосування людини до оточуючого світу;
б) ряд внутрішньо пов'язаних, послідовних і прогресивних змін, що відбуваються з організмом людини від народження і до кінця життя і характеризують рух людини від нижчих до вищих рівнів її життєдіяльності;
в) природні задатки людини, які виявляються у процесі життя і сприяють соціалізації людини.

6. Індивід – це:

а) окремий представник людського роду безвідносно до його якостей;
б) кожна жива істота;
в) людина, яка досягла певного рівня фізичного розвитку.

7. Індивідуальність – це:

а) рівень інтелектуальної культури;
б) особливості мислення певної людини;
в) сукупність зовнішніх і внутрішніх особливостей людини, що формують її своєрідність, відмінність від інших людей.

8. Особистістю людина стає тільки тоді, коли:

а) досягає вісімнадцятирічного віку;
б) самостійно та свідомо керує своєю поведінкою;
в) оволодіває певною професією.

9. Від народження дитина отримує:

а) потреби, інтереси, навички;
б) задатки для розвитку певних здібностей;
в) нічого не отримує.

10. Задатки – це:

а) готові психічні властивості, які незалежно від зовнішніх факторів проявляються на певному етапі життя;
б) знання, уміння, навички;

в) отримані від народження природні потенції розвитку певних здібностей.

11. Індивідуальні властивості особистості формуються під впливом:

- а) тільки спадковості;
- б) оточуючого середовища та виховання;
- в) природних задатків, суспільних обставин і діяльності самої людини.

12. Рушійними силами процесу розвитку особистості є:

- а) природні задатки дитини;
- б) вимоги дорослих;
- в) протиріччя між потребами особистості та можливостями для їх досягнення.

13. Дайте визначення поняття “темперамент”:

- а) психологічні риси, що відрізняють одну людину від іншої;
- б) індивідуальна типологічна характеристика людини, яка виражається в силі, напруженості, швидкості та врівноваженості перебігу її психічних процесів;
- в) природні особливості окремої людини.

14. Особистість – це:

- а) соціальна характеристика людини;
- б) розумна, відповідальна і вільна людина;
- в) індивід, який свідомо управляє власною поведінкою і діяльністю.

15. Розвиток особистості – це:

- а) становлення людини, як соціальної істоти, яке відбувається в процесі життєдіяльності;
- б) кількісні та якісні зміни в людині;
- в) процес цілеспрямованого формування людської особистості в умовах її навчання, виховання й освіти.

16. Формування особистості – це:

- а) цілеспрямований процес формування у вихованців необхідних якостей і переконань;
- б) становлення людини як соціальної істоти, яке відбувається в процесі розвитку, виховання і навчання;
- в) процес соціалізації особистості.

17. Які умови формування і розвитку особистості Ви знаєте?

- а) середовище;
- б) самопримус;
- в) виховання;
- г) спадковість;
- д) привчання.

18. Що означає термін «мотивація»:

- а) потреба у якійсь дії;
- б) спонукальна причина, привід до будь-якої дії;
- в) вимоги до виконання якоїсь дії.

19. Самовиховання –це :

- а) діяльність людини, спрямована на вироблення в собі позитивних рис;
- б) прилаштування своєї поведінки під стандарти суспільства;
- в) розвиток у собі фізичних здібностей.

20. Прийоми самовиховання:

- а) самопізнання;
- б) мотивація і зосередженість;
- в) самоконтроль і самооцінка.

21. Мета виховання – це:

- а) ідеальний образ особистості, що виховується;
- б) наперед визначені результати розвитку і формування людської особистості;
- в) наперед визначені результати діяльності педагогічного колективу школи.

22. На визначення цілей виховання в суспільстві впливають:

- а) бажання людей, можливості навчально-виховних закладів, вимоги батьків до дітей;
- б) фізіологічні та психологічні можливості учнів, можливості вчителів і вихователів, уявлення і намагання прогресивно мислячих людей;
- в) рівень розвитку продуктивних сил і виробничих відносин, темпи науково-технічного і соціального прогресу, економічні можливості суспільства, рівень розвитку педагогічної теорії.

23. Яку мету виховання висуває сучасна загальноосвітня школа:

- а) формувати всебічно і гармонійно розвинену особистість – громадянина своєї країни;
- б) сприяти різнобічному розвитку особистості, розвивати задатки і здібності;
- в) виховувати учнів на засадах християнської релігії.

24. Складові частини виховання – це:

- а) розумове, фізичне, трудове, моральне, естетичне виховання та ін.;
- б) демократизація та гуманізація виховання;
- в) розвиток естетичних почуттів, формування гігієнічних навичок.

25. Які з перерахованих належать до об'єктивних чинників виховання:

- а) культура особистості;
- б) природне середовище;
- в) утвердження ринкових засад в економіці;
- г) розвиток соціальної сфери;
- д) відродження національних традицій;
- е) соціально-педагогічна діяльність сім'ї.

26. Які з перерахованих належать до суб'єктивних чинників виховання:

- а) навчально-виховна робота працівників закладів освіти;
- б) ЗМІ;
- в) сім'я;
- г) діяльність церкви.

27. Педагогічний ідеал Г. Ващенко можна охарактеризувати як:

- а) професійно-інтелектуальний;
- б) національно-релігійний;
- в) соціально-культурний;
- г) національно-культурний.

3.4 Самостійно опрацювати питання:

1. Самовиховання – важлива умова формування та розвитку творчої особистості. Методи й прийоми самовиховання.
2. Шляхи формування творчої особистості. Формування та розвиток творчої особистості майбутнього фахівця у вищому навчальному закладі.

3.5 Вирішити творчі завдання (виконується на семінарському занятті; кожному студенту принести чистий лист формату А-4, кольорові олівці, фломастери):

- **Намалювати**(зміст завдання викладач повідомляє на семінарі безпосередньо перед його виконанням).
- **Як можна використати**(зміст завдання викладач повідомляє на семінарі безпосередньо перед його виконанням).

Література:

1. Алфимов В. Н. Творческая личность старшеклассника: модель и развитие / Алфимов В. Н., Артемов Н. Е., Тимошко Г. В. – Донецк: [б. и.], 1993. – 64с.
2. Андреев В. И. Диалектика воспитания и самовоспитания творческой личности : основы педагогики творчества / В. И. Андреев. – Казань: Изд-во Казанского ун-та, 1988. – 236 с.
3. Артеменко З. В. Азбука форм воспитательной работы : справочник / З. В. Артеменко. – Минск: Белорусский Дом печати, 2001. – 312 с.
4. Бердяев Н. А. Судьба России. Самопознание / Н. А. Бердяев. – Ростов н/Д: Изд-во “Феникс”, 1997. – 544 с.
5. Божович Л. И. Психологические закономерности формирования личности в онтогенезе // Проблемы формирования личности : избр. психологические труды / [под.ред. Д. И. Фельдштейна ; вступ. ст. Д. И. Фельдштейна] / Л. И. Божович. – М.: Международная педагогическая академия, 1995.
6. Вайнцвайг П. Десять заповедей творческой личности: пер. с англ.; [вступ. ст. В. С. Агеева] / П Вайнцвайг. – М.: Прогресс, 1990. – 192 с.
7. Гриценко Л. И. Теория и методика воспитания: личностно-социальный подход : учеб.пособ. / Л. И. Гриценко. – М. : Академия, 2005. – 240 с.
8. Карпенчук С. Г. Теорія і методика виховання / С. Г. Карпенчук. – К., 2007.
9. Карпова І. Г. Теоретично-методичні засади розвитку творчо обдарованої студентської молоді [Текст] : монографія / І. Г. Карпова. – Чернігів : Чернігівський державний інститут права, соціальних технологій та праці, 2011. – 144 с.
10. Клепиков О. І. Основи творчості особи : навч. посіб. / О. І. Клепиков, І. Т. Кучерявий. – К. : Вища шк., 1996. – 295 с.
11. Про Національну доктрину розвитку освіти. Указ Президента України № 347/2002 від 17.04.02 року [Електроннийресурс]. – Режим доступу :<http://osvita.ua/legislation/other/2827/>

12. Степанов О. М., Фіцула М. М. Основи психології і педагогіки: навчальний посібник. – К.: Академвидав, 2005. – 520 с.
13. Фіцула М. М. Педагогіка: Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів освіти. – К.: Академвидав, 2003. – 528 с.

Семінар 4. Стратегія та сучасні тенденції розвитку університетської освіти України. Організація самостійної роботи студентів

4.1 Вивчення лекційного матеріалу:

1. Організація освітнього процесу у ВНЗ України згідно Закону України “Про вищу освіту” (2014 р.). Мова викладання у ВНЗ.
2. Поняття дидактики. Суть процесу навчання, його функції та закономірності.
3. Самостійна робота студентів та її організація.

4.2 Підготувати реферати на теми:

1. Самостійна робота студента і самовиховання.
2. Лекція – провідний вид навчального заняття у ВНЗ.
3. Спосіб читання – важлива умова ефективності процесу роботи з книгою.
4. Історія виникнення семінарської форми навчання. Лабораторні та практичні заняття у вищій школі.
5. Неуспішність: причини, наслідки, шляхи запобігання і подолання.

4.3 Самостійно опрацювати питання:

1. Книга – найважливіше джерело масової науково-технічної інформації. Вміння і навички роботи з книгою.
2. Інформація із мережі INTERNET: позитивні і негативні аспекти.
3. Законспектувати запропонований викладачем навчальний матеріал (завдання виконується на семінарському занятті).

Література

1. Алексюк А. М. Загальні методи навчання. – К., 2008.
2. Белкін Є. – Педагогічні основи організації самостійної роботи студентів у ВНЗ [Текст]: навч. посібник / Белкін; під заг. ред. Є.Л. Белкіна. – О.: Знання, 1989. – 165 с.
3. Буряк В. Керування самостійною роботою студентів [Текст]:/ Володимир Буряк // Вища школа. – 2001. - № 4-5. – С. 48-52.

4. Ващенко Г. Загальні методи навчання. – К., 1997.
5. Гецов Г. Работа с книгой: рациональные приемы. — М.: Книга, 1984.
6. Данілов М.А. Самостійна робота студентів [Текст]: навч. посібник/ М.А. Данілов. – К.: Вища школа, 1999. – 101 с.
7. Загвязинский В.И. Теория обучения: современная интерпретация: Учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений. — М.: Изд. центр "Академия", 2001.
8. Зайченко І .В. Педагогіка. Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів. – К.: Освіта України, 2006. – 528 с.
9. Заїка О. Психологічні запитання організації самостійної роботи студентів у ВНЗ [Текст] / Олена Заїка // Практична психологія та соціальна робота. – 2002. - № 5 – С. 13-32; № 6. – С. 21-32.
10. Закон України “Про вищу освіту” (2014 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2984-14
11. Калацина А. Виховання самосвідомості особистості студента як умова її розвитку і самореалізації // Рідна школа. - 2004. - № 11. - С. 26-27.
12. Клепиков О. І. Основи творчості особи : навч. посіб. / О. І. Клепиков, І. Т. Кучерявий. – К. : Вища шк., 1996. – 295 с.
13. Козаков В. Самостійна робота студентів та її інформаційно-методичне забезпечення [Текст]: навч. посібник / Володимир Козаков; за заг. ред. В.А. Козакова. – К.: Вища школа, 1990. – 248 с.
14. Самостійна робота студентів [Текст]: навч. посібник / В.І. Євдокимов; за заг. ред. В.І. Євдокимов; ХДПУ ім. Г.С. Сковороди. – Х. Вид-во ХДГУ, 2004. – 140 с.
15. Смородинская М.Д., Маркова Ю.Л. О культуре чтения: Что нужно знать каждому. — М.: Книга, 1984.
16. Степанов О. М., Фіцула М. М. Основи психології і педагогіки: навчальний посібник. – К.: Академвидав, 2005. – 520 с.
17. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи: Навчальний посібник. – К.: Академвидав, 2006. – 352 с.

Семінар 5. Самостійна робота студентів

5.1 Самостійно опрацювати питання (у папці самостійної роботи):

1. Поняття самостійної навчально-пізнавальної діяльності студентів.
2. Функції самостійної роботи.
3. Види самостійної роботи студентів.
4. Структура самостійної роботи.
5. Організація самостійної роботи:
 - А) організація режиму дня;
 - Б) методика самостійної роботи під час лекційного заняття;
 - В) методика відпрацювання теми лекційного заняття;

- Г) методика самостійної підготовки студента до семінарських, практичних і лабораторних занять;
- Д) методика самостійного здобуття знань з навчальної і наукової літератури та інтернету;
- Е) методика організації запису прочитаного;
- Є) методика самостійної підготовки студента до модульного контролю, заліків та іспитів;
- Ж) види контролю знань студентів та самостійної роботи.

5.2 Підготувати реферати (відео-презентації) на теми:

1. Самостійна робота студента і самовиховання.
2. Історія виникнення семінарської форми навчання. Лабораторні та практичні заняття у вищій школі.
3. Неуспішність: причини, наслідки, шляхи запобігання і подолання.
4. Інформація із мережі INTERNET: позитивні і негативні аспекти.

5.3 Практичні завдання (виконуються вдома на окремих аркушах паперу):

1. Законспектувати запропонований викладачем навчальний матеріал, **виділяючи головну інформацію.**
2. Законспектувати запропонований викладачем навчальний матеріал, **використовуючи скорочення.**
3. Виконання тестових завдань (на семінарі).

Завдання 1 (Законспектувати запропонований викладачем навчальний матеріал, **використовуючи скорочення.**)

Методика підготовки і проведення семінарського заняття, самостійної роботи

Семінарське заняття – це організаційна форма навчання, яка передбачає обговорення проблем, що стосуються раніше прочитаної лекції чи розділу курсу. Полягає у самостійному вивченні студентами проблеми, підготовці рефератів, розгляді питань, що винесені на самостійну роботу студентів. Отже, **мета семінарського заняття** – допомогти студентам у засвоєнні основних питань з предмета “Педагогічні основи професійної діяльності, самостійної та науково-дослідної роботи”, набутті й розвитку ними навичок роботи із підручниками, монографічною літературою, періодикою, першоджерелами (уривками з праць видатних учених), активізація пізнавальної діяльності, розвиток творчого мислення студентів.

На семінарському занятті відбувається обговорення теоретичних питань та питань, винесених на самостійне опрацювання, рецензування відповідей, заслуховуються реферати, відео-презентації студентів, вирішуються тестові та творчі (кросворди, педагогічні задачі і т.п.) завдання, виконуються експрес- диктанти, аналізуються першоджерела, проводяться ділові ігри тощо. Готуючись до заняття, студенти повинні вивчити конспект лекцій, ознайомитись (із стислим конспектуванням) з рекомендованою літературою, в першу чергу, відповідними параграфами підручників, посібників.

Самостійна робота – це організована викладачем активна розумова діяльність студентів, спрямована на виконання поставленої дидактичної мети (самостійного опрацювання навчальних питань, матеріалів лекцій, підготовки реферату чи постеру та їх презентація, вирішення творчого завдання і т.д.) в спеціально відведений для цього час (як правило, позанавчальний), хоча самостійна робота студентів може відбуватись і на семінарському занятті.

Важливим завданням сучасної вищої школи є підготовка високопрофесійного спеціаліста, здатного оперативно, творчо реагувати на складні проблеми сьогодення. Вирішення цього завдання потребує такої організації навчального процесу, за яким студент буде не лише пасивним слухачем готової навчальної інформації, а, в першу чергу, активним здобувачем нових необхідних для життя і успішної професійної діяльності знань.

Саме тому, згідно вимог Болонської системи, що поступово впроваджується у вищу освіту в Україні, навчально-виховний процес у вищій школі спрямований не лишена озброєння майбутнього спеціаліста глибокими спеціальними та загальноосвітніми знаннями, а й на те, щоб навчити студента самостійно оволодівати ними, творчо мислити, поповнюючи свої знання і активно застосовуючи їх на практиці.

В процесі самостійної роботи з навчальною, науковою літературою, історичними джерелами виробляються вміння аналізувати матеріал, виділяти головну думку, робити самостійні висновки, при вирішенні педагогічних задач, кросвордів, інших творчих завдань відбувається розвиток творчого мислення, пізнавальної активності студентів. Отже, від успішної організації самостійної роботи студента залежить в цілому успіх підготовки його як майбутнього фахівця.

Завдання 2. (Стисло законспектувати запропонований викладачем навчальний матеріал, виділяючи головну інформацію).

Творчість менеджера

Творчість – це здатність створювати щось нове, оригінальне, несподіване. Воно відображає індивідуальність і талант, досвід і знання.

Творчість присутній в тій чи іншій мірі в будь-якому виді діяльності людини. Воно виражається в пошуку найкращих рішень, в прагненні до гармонії і краси.

Робота менеджера різноманітна, але зводиться в кінцевому рахунку до розробки, вибору та прийняття управлінського рішення, яке можна ототожнити з твором мистецтва. Воно може бути і гармонійним, і красивим, і вдалим, і оригінальним. У роботі менеджера багато творчості. Адже він шукає розв'язання проблем, багато з яких не мають типових, надійних рішень; він часто працює в області незвіданого. Але навіть і типові рішення вимагають творчого осмислення, вони не можуть бути абсолютною копією колишніх рішень.

Творчість менеджера, зведена в обов'язковий і найважливіший атрибут його діяльності, істотно впливає на якість управлінських рішень і в значній мірі визначає успіх їх реалізації, характеризує мистецтво менеджменту.

Крім усього іншого, менеджер повинен володіти певними рисами характеру. Особистість менеджера відіграє значну роль в успіху його діяльності, і персонал менеджменту не може бути байдужим до особистості менеджера.

Найбільш характерними рисами менеджера повинні бути підприємливість, ініціативність, врівноваженість, уважність до людей.

Особистість менеджера

Кожна людина володіє особистими рисами характеру, які знаходять свій прояв у діяльності. Одним видам діяльності риси характеру сприяють, іншим - заважають. Діяльність людини впливає і на розвиток тих чи інших особистісних якостей.

У роботі менеджера його особистісні риси проявляються і як негативні чинники, і як позитивні. Дуже спокусливо пояснювати багато успіхи і промахи в управлінні особистістю менеджера. Так дуже часто і роблять. Чи не вдумуються в причини результатів управління з позицій поєднання особистісних факторів і об'єктивних обставин.

Особистість характеризують не просто ознаки відмінності людини від інших людей.

Особистість – це стійка система соціально-значущих рис, що характеризують індивіда як члена суспільства або спільності (соціальної групи). Поняття особистості відрізняється від понять "індивід" і "індивідуальність". Перше з них характеризує приналежність до людського роду взагалі, друге - сукупність рис, що відрізняють індивіда від всіх інших.

Особистість формується під впливом як індивідуальних якостей людини, даних йому природою, так і умовами суспільного життя (соціальна система, культура, індивідуальний досвід життя і діяльності, освіти, спілкування).

Особистість менеджера - це не тільки вимоги, які пред'являються до нього з позицій ефективного управління, це оригінальне, неповторне поєднання якостей, які визначають його стиль управлінської діяльності, вибір позицій в критичних ситуаціях, ставлення до дійсності, людям. Для того щоб показати особистість менеджера, недостатньо перерахувати, якими якості він повинен володіти, треба визначити зв'язок цих якостей і динаміку їх взаємодії в умовах, що змінюються обставини діяльності. Неможливо перелічити всі ці якості, але можна виділити головні з них, системоутворюючі, ключові. Легше побудувати модель сучасного менеджера, важче визначити його особистісні характеристики. Вони не можуть бути універсальними, інакше це не особистісні характеристики. Біографії відомих менеджерів добре підтверджують цю думку. Вони мають іноді діаметрально протилежними рисами, але мають успіх порівнянного рівня.

Особистість менеджера формується поступово. Може формуватися стихійно, але можливо і власний вплив на прискорення цього процесу. Коли менеджер прагне підвищити свій освітній рівень, оволодіти новими навичками, освоїти прогресивні концепції управління, пізнати самого себе, свої сильні і слабкі сторони, коли він звикає постійно оцінювати свої дії і накопичувати досвід успіху, він сприяє формуванню своєї особистості. Але для цього треба знати загальні принципи формування і розвитку особистісних якостей, знати головні системоутворюючі чинники

Література

1. Алексюк А. М. Загальні методи навчання. – К., 2008.
2. Белкін Є. – Педагогічні основи організації самостійної роботи студентів у ВНЗ [Текст]: навч. посібник / Белкін; під заг. ред. Є.Л. Белкіна. – О.: Знання, 1989. – 165 с.
3. Буряк В. Керування самостійною роботою студентів [Текст]:/ Володимир Буряк // Вища школа. – 2001. - № 4-5. – С. 48-52.
4. Ващенко Г. Загальні методи навчання. – К., 1997.
5. Гецов Г. Работа с книгой: рациональные приемы. — М.: Книга, 1984.
6. Данілов М.А. Самостійна робота студентів [Текст]: навч. посібник/ М.А. Данілов. – К.: Вища школа, 1999. – 101 с.
7. Загвязинский В.И. Теория обучения: современная интерпретация: Учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений. — М.: Изд. центр "Академия", 2001.
8. Зайченко І .В. Педагогіка. Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів. – К.: Освіта України, 2006. – 528 с.
9. Заїка О. Психологічні запитання організації самостійної роботи студентів у ВНЗ [Текст] / Олена Заїка // Практична психологія та соціальна робота. – 2002. - № 5 – С. 13-32; № 6. – С. 21-32.

10. Закон України “Про вищу освіту” (2014 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2984-14
11. Калаціна А. Виховання самосвідомості особистості студента як умова її розвитку і самореалізації // Рідна школа. - 2004. - № 11. - С. 26-27.
12. Козаков В. Самостійна робота студентів та її інформаційно-методичне забезпечення [Текст]: навч. посібник / Володимир Козаков; за заг. ред. В.А. Козакова. – К.: Вища школа, 1990. – 248 с.
13. Коротков Э. М. Менеджмент [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://stud.com.ua/58307/menedzhment/menedzhment>
14. Самостійна робота студентів [Текст]: навч. посібник / В.І. Євдокимов; за заг. ред. В.І. Євдокимов; ХДПУ ім. Г.С. Сковороди. – Х. Вид-во ХДГУ, 2004. – 140 с.
15. Смородинская М.Д., Маркова Ю.Л. О культуре чтения: Что нужно знать каждому. — М.: Книга, 1984.
16. Степанов О. М., Фіцула М. М. Основи психології і педагогіки: навчальний посібник. – К.: Академвидав, 2005. – 520 с.
17. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи: Навчальний посібник. – К.: Академвидав, 2006. – 352 с.

Семінари 6-7. Методологічні та організаційні аспекти наукового дослідження. Планування та організація науково-дослідної роботи студентів

6-7.1. Вивчення лекційного матеріалу:

1. Роль, місце і значення науки для суспільства.
2. Наукова, науково-технічна та інноваційна діяльність у вищих навчальних закладах.
3. Загальні аспекти наукових досліджень. Основні етапи наукового дослідження.
4. Методологія та методинаукового дослідження.
5. Поняття науково-дослідної роботи студентів.
6. Оформлення результатів дослідження:
 - а. реферат,
 - б. доповідь,
 - с. курсова робота,
 - д. дипломна робота,
 - е. магістерська робота.
7. Правила оформлення наукової літератури.
8. Види наукових публікацій.

6-7.2 Підготувати реферати на теми:

1. Історичні витоки науки. Наука у стародавньому та античному світі.

2. Особливості науки ХХ-ХХІ ст.
3. Національна класифікація наук в Україні. Основні групи наукових досліджень.

6-7.3 Дати відповіді на питання тесту.

1. Науково-дослідна робота магістрантів спрямована на розвиток у майбутніх педагогів і науковців нахилів до пошукової, дослідницької діяльності і до:

- а) репродуктивного розв'язання навчально-виховних завдань в освітніх закладах, а також на формування умінь і навичок застосування дослідницьких методів для розв'язання практичних питань навчання і виховання;
- б) творчого розв'язання навчально-виховних завдань в освітніх закладах;
- в) творчого розв'язання навчально-виховних завдань в освітніх закладах, а також на формування умінь і навичок застосування дослідницьких методів для розв'язання практичних і теоретичних питань навчання і виховання;
- г) творчого розв'язання навчально-виховних завдань в освітніх закладах, а також на формування умінь застосування дослідницьких методів для розв'язання теоретичних питань навчання.

2. Тези – це:

- а) невеликий за обсягом прозовий твір, що має довільну композицію і висвітлює індивідуальні думки та висловлення щодо конкретного питання і не претендує на вичерпне і визначальне тлумачення теми;
- б) стислі, лаконічно сформульовані основні положення доповіді, повідомлення тощо, що включають виклад основних думок праці від початку до кінця, а не лише її дослідницької частини;
- в) доповідь на певну тему, що включає огляд наукових та інших джерел з обраної теми або виклад змісту наукової роботи з висвітленням не лише відповідної наукової інформації, а й показом свого ставлення до неї.

3. Есе – це:

- а) невеликий за обсягом прозовий твір, що має довільну композицію і висвітлює індивідуальні думки та висловлення щодо конкретного питання і не претендує на вичерпне і визначальне тлумачення теми;
- б) доповідь на певну тему, що включає огляд наукових та інших джерел з обраної теми або виклад змісту наукової роботи з висвітленням не лише відповідної наукової інформації, а й показом свого ставлення до неї;
- в) стислі, лаконічно сформульовані основні положення доповіді, повідомлення тощо, що включають виклад основних думок праці від початку до кінця, а не лише її дослідницької частини.

4. Стаття – це:

а) невеликий за обсягом прозовий твір, що має довільну композицію і висвітлює індивідуальні думки та висловлення щодо конкретного питання і не претендує на вичерпне і визначальне тлумачення теми;

б) кваліфікаційний науково-практичний доробок, що містить математично обґрунтовані теоретичні чи експериментальні результати, наукові положення і свідчить про спроможність студента самостійно проводити наукові дослідження в обраній галузі знань;

в) науковий чи публіцистичний твір невеликого розміру, своєрідне дослідження важливої наукової, суспільно-політичної чи літературної теми, де присутнє висвітлення конкретних питань з необхідним теоретичним їх осмисленням.

5. Реферат – це:

а) доповідь на певну тему, що включає огляд наукових та інших джерел з обраної теми або виклад змісту наукової роботи з висвітленням не лише відповідної наукової інформації, а й показом свого ставлення до неї;

б) науковий чи публіцистичний твір невеликого розміру, своєрідне дослідження важливої наукової, суспільно-політичної чи літературної теми, де присутнє висвітлення конкретних питань з необхідним теоретичним їх осмисленням;

в) кваліфікаційний науково-практичний доробок, що містить математично обґрунтовані теоретичні чи експериментальні результати, наукові положення і свідчить про спроможність студента самостійно проводити наукові дослідження в обраній галузі знань.

6. Магістерська робота – це:

а) невеликий за обсягом прозовий твір, що має довільну композицію і висвітлює індивідуальні думки та висловлення щодо конкретного питання і не претендує на вичерпне і визначальне тлумачення теми;

б) кваліфікаційний науково-практичний доробок, що містить математично обґрунтовані теоретичні чи експериментальні результати, наукові положення і свідчить про спроможність студента самостійно проводити наукові дослідження в обраній галузі знань;

в) науковий чи публіцистичний твір невеликого розміру, своєрідне дослідження важливої наукової, суспільно-політичної чи літературної теми, де присутнє висвітлення конкретних питань з необхідним теоретичним їх осмисленням.

7. Вкажіть, що є об'єктом методології педагогічної науки:

а) пізнання сутності складних явищ об'єктивного світу

б) пізнання цілісності науково-пізнавальної діяльності у органічному єднанні складових частин

в) пізнання явищ навчально-виховного процесу у загальноосвітній школі

г) пізнання явищ навчання, виховання і розвитку особистості людини

д) пізнання сутності і способів дослідження особистості учнів

8. «Публікація у якій у систематизованому вигляді викладено основні дані науки автором наукового дослідження» це:

- а) стаття
- б) реферат
- в) монографія
- г) анотація
- д) теза

9. Вкажіть, як називається метод накопичення фактів у педагогічному дослідженні, що являє собою спеціальне завдання на виконання певної діяльності:

- а) творча задача
- б) тест
- в) анкета
- г) спостереження
- д) аналіз даних

10. Вкажіть, що означає термін «тезаурус»:

- а) опис системи знань про наукові дослідження
- б) тезисний словник розроблений за результатами наукового дослідження
- в) словник дескрипторів, за якими можна здійснити пошук необхідної інформації
- г) список понять, що використовуються у формулюванні висновків
- д) словник скорочених назв словосполучень у науковому дослідженні

11. Вкажіть, які педагогічні явища не можна виявити за допомогою спостереження:

- а) мотив діяльності учнів
- б) рівень емоційного стану учнів
- в) розвиток самостійності учнів на уроках
- г) способи зовнішніх дій учнів
- д) систему взаємодії у колективі класу

12. Вкажіть, що являє собою педагогічний експеримент:

- а) комплекс методів дослідження, що забезпечує науково - об'єктивну перевірку правильності гіпотези
- б) емпіричне дослідження проведене в процесі навчання учнів
- в) організація дослідницької діяльності учнів під час проведення навчальних експериментів
- г) педагогічне дослідження навчально-методичного забезпечення викладання дисциплін
- д) спеціально організоване спостереження за педагогічним процесом

13. Вкажіть, що необхідно зробити на основі аналізу результатів експерименту:

- а) визначити учнів, що найкраще сприймають запропоновану методику
- б) розрахувати формули, що доводять вірогідність дослідження
- в) розробити план експериментальної перевірки результатів

- г) розробити науково-практичні рекомендації щодо впровадження у практику
- д) масштабно поширити результати експериментального дослідження

14. Вкажіть, які дії здійснює дослідник на стадії констатуючого вивчення педагогічного досвіду:

- а) виявляє протиріччя
- б) обробляє конкретні відомості
- в) визначає актуальність дослідження
- г) впорядковує факти отримані в результаті дослідження
- д) формулює висновки

15. «Форма наукового повідомлення про теоретично обґрунтовані та практично перевірені способи ефективного впровадження науки у практику навчально-виховного процесу» це:

- а) реферат
- б) педагогічний досвід
- в) методичні рекомендації
- г) дисертація
- д) монографія

16. Вкажіть, що є головним показником результативності впровадження науково-педагогічних досліджень:

- а) оформлення результатів дослідження науковій роботі
- б) переважання функціонального підходу під час впровадження наукових результатів
- в) впровадження елементів наукової організації навчального процесу
- г) досягнення учнів у навчанні та у розвитку якостей особистості
- д) визначення у певній послідовності перспектив впровадження

Література

1. Артемчук Г.І., Курило В.М., Кочерган М.П. Методика організації науково-дослідної роботи: Навч. посіб. для студ. та викл. ВНЗ / Київський держ. лінгв. ун-т. – К.: Форум, 2000. – 270 с.
2. Белкін, Є. – Педагогічні основи організації самостійної роботи студентів у ВНЗ [Текст]: навч. посібник / Белкін; під заг. ред. Є.Л. Белкіна. – О.: Знання, 1989. – 165 с.
3. Білуха М. Т. Основи наукових досліджень. – К. – Вища школа, – 2000. – 271 с.
4. Білуха М.Т. Методологія наукових досліджень: Підруч. для бакалаврів, магістрів і аспірантів екон. спец. ВНЗ. – К.: АБУ, 2002. – 480с.
5. Гайдучок В. М., Затхей Б. І., Лінник М. К. Теорія і технологія наукових досліджень. Навчальний посібник. – Львів: Афіша, 2006. – 232 с.
6. Горбатенко І. Ю., Івашина Г. О. Основи наукових досліджень. Підручник. – Херсон: 2001. – 176 с.
7. Грищенко І. М., Григоренко О. М., Борисейко В. А. Основи наукових досліджень. – Навчальний посібник – К.: КНТЕУ, 2001. 212 с.

8. Грищенко І.М. Основи наукових досліджень: Навч.посібник/І.М.Грищенко, О.М.Григоренко, В.О.Борисейко. – К.: Київ.нац.торг.-екон.ун-т, 2001. - 186 с.
9. Економічний аналіз роботи соціальних установ. Методичні вказівки до виконання курсової роботи / Укл.: Кичко І.І., Борисенко Л.І., Ільєнко Р.В., Хмелевський С.М., Черниченко О.І. – Чернігів: ЧНТУ, 2014. – 31 с.
10. Єріна А. М.г Захожай В. Б., Єрін Д. Л. Методологія наукових досліджень. – Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури. – 2004. – 212 с.
11. Кілінська К. Науково-дослідна робота студентів в Україні.-Чернівці, Вид-во ЧДУ, 1997.
12. Ковальчук Р. В., Моїсеєв Л. М. Основи наукових досліджень. Навч. посібник. – К.: 2004. – 216 с.
13. Крушельницька О.В. Методологія та організація наукових досліджень: Навч.посібник/О.В. Крушельницька. – К.: Кондор, 2006.-206 с.
14. Мороз І.В. Структура дипломних, кваліфікаційних робіт та вимоги до їх написання, оформлення і захисту. – К.: Вид-во Нац. пед. ін-ту, 1997. –56 с.
15. П'ятницька-Позднякова І.С. Основи наукових досліджень у вищій школі: Навч.посібник /І.С. П'ятницька-Позднякова. – К.: Центр навчальної літератури, 2003. - 116 с.
16. Положення про Всеукраїнський конкурс студентських наукових робіт з природничих, технічних та гуманітарних наук / МОН. – К., 2007. – 13 с.
17. Свердан М. Р. Основи наукових досліджень. – Практикум, – Чернівці. – Рута, – 2003. – 192 с.
18. Соловійов С.М. Основи наукових досліджень. – К.: Центр учбової літератури, 2007.
19. Стеченко Д. М., Чмир О. С. Методологія наукових досліджень: Підручник. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К. : Знання, 2007. – 317 с.
20. Шейко В.М., Кушнарєнко Н.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: Підручник. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Знання-Прес, 2002. – 295 с.

Перелік питань до екзамену

1. Становлення і розвиток педагогіки як науки, її основні етапи.
2. Предмет педагогіки національної школи та її основні категорії.
3. Функції, завдання педагогіки.
4. Проблема мети виховання в педагогіці. Мета виховання в сучасній національній школі.
5. Система педагогічних наук.
6. Галузі педагогіки.
7. Вікова педагогіка. Педагогіка дорослих.
8. Загальна характеристика освітньо-кваліфікаційного рівня “бакалавр” зі спеціальності “Менеджмент”.
9. Поняття управлінської діяльності.
10. Функції і культура керівника.
11. Поняття про особистість, її формування і розвиток.
12. Умови та чинники формування та розвитку особистості людини.
13. Онтогенез і філогенез людини. Вікові особливості розвитку та виховання особистості.
14. Психолого-педагогічна характеристика дорослої людини.
15. Індивідуальні особливості людини. Характер. Темперамент.
16. Індивідуальний підхід до особистості у процесі професійної діяльності.
17. Психолого-педагогічна діагностична діяльність управлінця-менеджера у процесі роботи з персоналом.
18. Творча особистість як об’єкт філософських та наукових досліджень.
19. Психолого-педагогічна характеристика творчої особистості.
20. Поняття національного виховання.
21. Поняття “колектив”, його суть, ознаки, функції.
22. Поняття трудового колективу, його функції. Соціальне управління. Управління формуванням трудового колективу.
23. Згуртованість як найважливіша соціологічна характеристика колективу. Соціально-психологічний клімат – найважливіший фактор згуртування трудового колективу.
24. Ефективність діяльності сформованого колективу підприємства.
25. Поняття самостійної навчально-пізнавальної діяльності студентів.
26. Функції самостійної роботи.
27. Види самостійної роботи студентів.
28. Структура самостійної роботи.
29. Організація самостійної роботи. Організація режиму дня.
30. Методика самостійної роботи під час лекційного заняття.
31. Методика відпрацювання теми лекційного заняття.
32. Методика самостійної підготовки студента до семінарських, практичних і лабораторних занять.
33. Методика самостійного здобуття знань з навчальної і наукової літератури та інтернету.
34. Методика організації запису прочитаного.

- 35.Методика самостійної підготовки студента до модульного контролю, заліків та іспитів.
- 36.Види контролю знань студентів та самостійної роботи.
- 37.Самовиховання – важлива умова формування та розвитку творчої особистості. Методи й прийоми самовиховання.
- 38.Шляхи формування творчої особистості. Формування та розвиток творчої особистості майбутнього фахівця у вищому навчальному закладі.
- 39.Органи учнівського та студентського самоврядування та їх роль у згуртуванні навчального колективу.
- 40.Шляхи розвитку і згуртування колективу, його вплив на формування особистості.
- 41.Інформація із мережі INTERNET: позитивні і негативні аспекти.
- 42.Роль, місце і значення науки для суспільства.
- 43.Наукова, науково-технічна та інноваційна діяльність у вищих навчальних закладах.
- 44.Загальні аспекти наукових досліджень.
- 45.Основні етапи наукового дослідження.
- 46.Методологія та методинаукового дослідження.
- 47.Роль, місце і значення науки для суспільства.
- 48.Наукова, науково-технічна та інноваційна діяльність у вищих навчальних закладах.
- 49.Поняття науково-дослідної роботи студентів.
- 50.Оформлення результатів дослідження: реферат, доповідь, курсова робота, дипломна робота, магістерська робота.
- 51.Правила оформлення наукової літератури. Види наукових публікацій.

Рекомендована література

Базова

1. Акулов М. Г. Економіка праці та соціально-трудові відносини: навч. посіб./ М.Г. Акулов, А.В. Драбаніч, Т.В. Євась та ін. — К.: Центр учбової літератури, 2011. — 328 с.
2. Артемчук Г.І., Курило В.М., Кочерган М.П. Методика організації науково-дослідної роботи: Навч. посіб. для студ. та викл. ВНЗ / Київський держ. лінгв. ун-т. — К.: Форум, 2000. — 270 с.
3. Беззубко Л. В. Зюнькін А.Г. Калина А.В. Управління трудовими конфліктами. — К.: МАУП, 2004.
4. Белкін, Є. — Педагогічні основи організації самостійної роботи студентів у ВНЗ [Текст]: навч. посібник / Белкін; під заг. ред. Є.Л. Белкіна. — О.: Знання, 1989. — 165 с.
5. Білуха М. Т. Основи наукових досліджень. — К. — Вища школа, — 2000. — 271 с.
6. Білуха М.Т. Методологія наукових досліджень: Підруч. для бакалаврів, магістрів і аспірантів екон. спец. ВНЗ. — К.: АБУ, 2002. — 480с.
7. Вікова психологія / За ред. Г.С. Костюка. -- К.: Рад.школа, 1976. Волков К.Н.
8. Волкова Н. П. Педагогіка: Посібник. — К., 2008.
9. Гайдучок В. М., Затхей Б. І., Лінник М. К. Теорія і технологія наукових досліджень. Навчальний посібник. — Львів: Афіша, 2006. — 232 с.
10. Головінський І.З. Педагогічна психологія: Навчальний посібник. - К.: Аконт, 2003. - 288 с.
11. Гончаренко С. Український педагогічний словник. — К.: Либідь, 1997. — 376 с.
12. Горбатенко І. Ю., Івашина Г. О. Основи наукових досліджень. Підручник. — Херсон: 2001. — 176 с.
13. Грищенко І. М., Григоренко О. М., Борисейко В. А. Основи наукових досліджень. — Навчальний посібник — К.: КНТЕУ, 2001. 212 с.
14. Грищенко І.М. Основи наукових досліджень: Навч.посібник/І.М.Грищенко, О.М.Григоренко, В.О.Борисейко. — К.: Київ.нац.торг.-екон.ун-т, 2001. - 186 с.
15. Данілов М.А. Самостійна робота студентів [Текст]: навч. посібник/ М.А. Данілов. — М.: Вища школа, 1999. — 101 с.
16. Данюк В. М., Петюх В. М. Менеджмент персоналу. — К.: КНЕУ, 2004.
17. Дзвінчук Д. І. Психологічні основи ефективного управління. — К.: ЗАТ "Нічлава", 2000.
18. Дороніна М. С., Григоренко А. М. Психологія управління. - Х.: ХДЕУ, 2000.
19. Дубасенюк О. А. Практикум з педагогіки. — К., 2007. — 464 с.
20. Економіка праці та соціально-трудові відносини. Методичні вказівки до виконання курсової роботи / Укл. Холодницька А.В. — Чернігів:

- ЧДТУ, 2013. – 33 с.
21. Економічний аналіз роботи соціальних установ. Методичні вказівки до виконання курсової роботи / Укл.: Кичко І.І., Борисенко Л.І., Ільєнко Р.В., Хмелевський С.М., Черниченко О.І. – Чернігів: ЧНТУ, 2014. – 31 с.
 22. Основи педагогіки вищої школи [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://uk.x-pdf.ru/5pedagogika/>
 23. Основи педагогіки. Методичні вказівки до семінарських занять для студентів за напрямом підготовки 6.030505 «Управління персоналом та економіка праці» денної форми навчання / Укл.: Карпова І.Г. – Чернігів, 2014. – 62 с.
 24. Фіцула М. М. Педагогіка: Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів освіти. – К.: Академвидав, 2003. – 528 с.
 25. Хміль Ф. Управління персоналом: Підручник/ Федір Хміль,. - К.: Академвидав, 2006. - 487 с.
 26. Шегда А. Менеджмент: Учебник/ Анатолий Шегда,. - 3-е изд., испр. и доп.. - К.: Знання, 2006. - 645 с.
 27. Шейко В.М., Кушнарєнко Н.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: Підручник. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Знання-Прес, 2002. – 295 с.
 28. Щербань П.Н. Українська національна ідея і сучасні проблеми виховання студентської молоді // Вища освіта України. - 2006. - № 2. - С. 107-110.

Допоміжна

1. Азарєнкова Г.М. Економіка праці та соціально-трудоєі відносини: посібник / Г.М. Азарєнкова.- К.: "Ліра-К", 2010.
2. Анастаси А. Психологическое тестирование /Под ред. К.М. Гуревича, В.И
3. Бабаєв В. М., Шаронова Н. В. Організаційна культура керівника. — Х.: НТУ "ХП", 2005.
4. Болюх М. А. Аналіз фінансово-господарської діяльності бюджетних установ: Навч. посіб. / М. А Болюх., А. П. Заросило. – К.: КНЕУ, 2008. – 344 с.
5. Будиянский Н. Ф. Психология управления. - О.: Астропринт, 1998.
6. Бурлачук Л.Ф., Морозов С.М. Словарь-справочник по психологической диагностике. -- К.: Наук, думка, 1989.
7. Буряк В. Керування самостійною роботою студентів [Текст]:/ Володимир Буряк // Вища школа. – 2001. - № 4-5. – С. 48-52.
8. Вайнцвайг П. Десять заповедей творческой личности: пер. с англ.; [вступ. ст. В. С. Агеева]. – М.: Прогресс, 1990. – 192 с.
9. Ващенко Г. Виховний ідеал. – Полтава: Ред газ. "Полтавський вісник", 1994. – 191 с.

- 10.Єріна А. М.г Захожай В. Б., Єрін Д. Л. Методологія наукових досліджень. – Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури. – 2004. – 212 с.
- 11.Жигалов В. Т., Шимановська Л. М. Основи менеджменту та управлінської діяльності. – К.: Вища шк., 1994.
- 12.Зайченко І .В. Педагогіка. Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів. – К.: Освіта України, 2006. – 528 с.
- 13.Заїка О. Психологічні запитання організації самостійної роботи студентів у ВНЗ [Текст] / Олена Заїка // Практична психологія та соціальна робота. – 2002. - № 5 – С. 13-32; № 6. – С. 21-32.
- 14.Калаціна А. Виховання самосвідомості особистості студента як умова її розвитку і самореалізації // Рідна школа. - 2004. - № 11. - С. 26-27.
- 15.Карпенчук С. Г. Теорія і методика виховання. - К., 2007.
- 16.Касьяненко М. Д. Педагогіка співробітництва. — К.: Вища шк., 1997.
- 17.Кияк В.Р. Методи, алгоритми та моделі інформаційних технологій наукового прогнозування: Гранти і пріоритети для фундаментальних досліджень. – К.: УкрІНТЕІ, 2001. – 170 с.
- 18.Кілінська К. Науково-дослідна робота студентів в Україні.-Чернівці, Вид-во ЧДУ, 1997.
- 19.Клепиков О. І. Основи творчості особи : навч. посіб. / О. І. Клепиков, І. Т. Кучерявий. – К. : Вища шк., 1996. – 295 с.
- 20.Ковальчук Р. В., Моїсеєв Л. М. Основи наукових досліджень. Навч. посібник. – К.: 2004. – 216 с.
- 21.Козаков В. Самостійна робота студентів та її інформаційно-методичне забезпечення [Текст]: навч. посібник / Володимир Козаков; за заг. ред. В.А. Козакова. – К.: Вища школа, 1990. – 248 с.
- 22.Колот А.М. Соціально-трудові відносини: теорія і практика регулювання: Монографія. – К.: КНЕУ, 2003.
- 23.Крушельницька О.В. Методологія та організація наукових досліджень: Навч.посібник/О.В. Крушельницька. – К.: Кондор, 2006.-206 с.
- 24.Кузьмін О. Є., Мельник О. Г. Основи менеджменту: Підручник. – К.: “Академ-видав”, 2003.
- 25.Кузьмінський А. І., Омеляненко В. Л. Педагогіка: Підручник. - К.: Знання-Прес, 2008.
- 26.Кулагин Б.В. Основы профессиональной психодиагностики. -- Л.: Медицина, 1984.
- 27.Кулицький СП. Основи організації інформаційної діяльності у сфері управління: Навч. посіб. – К.: МАУП, 2002. – 224 с.
- 28.Лудченко А.А., Лудченко Я.А., Примак Т.А. Основы научных исследований: Учеб. пособие / Под ред. А.А. Лудченко. — 2-е изд., стер. – К.: О-во "Знания", КОО, 2001. – 113 с.
- 29.Луценко В.В. Організація самостійної роботи студентів в умовах особистісно-орієнтованого навчання [Текст]: автореф. дис. ... канд. пед. наук.: (13.00.04 – теорія і методика професійної освіти) / Луценко

- Вікторія Вікторівна; Харк. держ. пед. унів. ім. Г.С. Сковороди. – Харків – 2002. 24 с.
30. Мартинюк В. Національне виховання: теорія і методологія. - К., 1995.
31. Маслова С.О. Економіка праці і соціально-трудові відносини: навч. посіб. / С.О. Маслова, Д.П. Мельничук. – Житомир: ЖДТУ, 2007. – 190 с.
32. Мельник Л. П. Психологія управління. - К., 1999.
33. Мороз І.В. Структура дипломних, кваліфікаційних робіт та вимоги до їх написання, оформлення і захисту. – К.: Вид-во Нац. пед. ін-ту, 1997. –56 с.
34. Національна доктрина розвитку освіти // Освіта. - 2002. - 24 квітня-1 травня.
35. Основи національного виховання / За ред. В. Т. Кузя, Ю. Д. Руденка, З.О.Сергійчука. - К., 1993.
36. Основи психології: підруч. / Під ред. В. А. Роменця, О. В. Киричука. — К.: Либідь, 1997.
37. П'ятницька-Позднякова І.С. Основи наукових досліджень у вищій школі: Навч.посібник /І.С. П'ятницька-Позднякова. – К.: Центр навчальної літератури, 2003. - 116 с.
38. Папуча М. В. Особистість: розвиток, соціалізація, виховання. – Ніжин: Редакційно-видавничий відділ НДПУ ім. М. Гоголя, 2001. – 147 с.
39. Положення про Всеукраїнський конкурс студентських наукових робіт з природничих, технічних та гуманітарних наук / МОН. – К., 2007. – 13 с.
40. П'ятницька-Позднякова І. С. Основи наукових досліджень у вищій школі. – К.: 2003. – 116 с.
41. Рижиков В.С. Економічний аналіз і діагностика стану сучасного підприємства. Навч. посіб. / В.С. Рижиков. – 2-ге вид. – К.: ЦУЛ, 2007. – 400 с.
42. Самостійна робота студентів [Текст]: навч. посібник / В.І. Євдокимов; за заг. ред. В.І. Євдокимов; ХДПУ ім. Г.С. Сковороди. – Х. Вид-во ХДГУ, 2004. – 140 с.
43. Свердан М. Р. Основи наукових досліджень. – Практикум, – Чернівці. – Рута, – 2003. – 192 с.
44. Соловійов С.М. Основи наукових досліджень. – К.: Центр учбової літератури, 2007.
45. Степанов О. М., Фіцула М. М. Основи психології і педагогіки: навчальний посібник. – К.: Академвидав, 2005. – 520 с.
46. Стеченко Д. М., Чмир О. С. Методологія наукових досліджень: Підручник. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К. : Знання, 2007. – 317 с.
47. Сухомлинський В. О. Методика виховання колективу. – К. : Рад. шк., 1971. – 208 с.
48. Управління персоналом: Навчальний посібник/ Микола Виноградський, Світлана Беляєва, Алла Виноградська, Олена Шканова,; М-во освіти і науки України, Київ. економ. ін-т менеджм. ("Екомен"). - К.: Центр навчальної літератури, 2006. - 500 с.

49. Kravtsiv A. Pedagogy / A. Kravtsiv, B. Kravchenko // Encyclopedia of Ukraine : in 5 vol. – Toronto : Buffalo, 1984. – Vol. 3.

Інформаційні ресурси

1. Закон України "Про професійно-технічну освіту" [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.osvita.irpin.com/viddil/v5/d30.htm>
2. Закон України "Про вищу освіту" [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2984-14>
3. Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nau.ua>
4. Кабінет Міністрів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.kmu.gov.ua/>
5. Офіційний веб-сайт Міністерства культури України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://mincult.kmu.gov.ua>
6. Офіційний веб-сайт Міністерства освіти і науки України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.mon.gov.ua>
7. Офіційний веб-сайт Міністерства соціальної політики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.mlsp.gov.ua>
8. Про Національну доктрину розвитку освіти. Указ Президента України № 347/2002 від 17.04.02 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://osvita.ua/legislation/other/2827/>